

voltaven els mitjans de comunicació provocaven que la notícia sempre s'amoldés als interessos dels que manaven. La societat s'havia acomodat i generar el canvi no resultava fàcil. "Tot i que era una època de transició, encara hi havia por al canvi", argumenta Josep Lluís Villa, que confessa que "la participació dels joves havia de ser clau". Villa, juntament amb Josep M. Arasa, Arturo Gaya o Ximo Rambla, van ser alguns

El govern espanyol va decidir suprimir les seus d'RNE que no estiguessen en una capital de província

dels periodistes que van intentar rejevenir les informacions de Ràdio Tortosa i de la premsa del territori. "Des d'un primer moment, vam lluitar per una ràdio i un periodisme més democràtic, més ampli i divers en continguts, una ràdio moderna", aclareix Gaya. "Volem sortir dels ítems clàssics que estaven estancant el periodisme i la societat; donàvem veu a tothom: a l'alcalde, a l'oposició i al poble, no només a l'alcalde", emfatitza Villa.

Paraules com comunisme, especulació, corrupció, medi ambient o lluita ecologista, fins llavors totalment oblidades, començaven a ressonar entre la població. "Vam introduir temes alternatius que, per interessos del poder, mai havien tingut un lloc als mitjans de comunicació", comenten Gaya, Villa i Arasa, motors d'aquest canvi de paradigma. Les conseqüències d'aquest periodisme combatiu, com l'anomenen els mateixos protagonistes, van començar a arribar. Recordar dos casos concrets ajuda a entendre-ho.

A finals del 80, es volia construir una urbanització a la platja de la Marquesa, un dels paratges verges que dóna forma al delta de l'Ebre; al mateix temps, la llacuna del Canal Vell, una de les zones humides més grans del Delta, també va patir els efectes d'un territori gens conscien-

Els Quicos, la música que informa

A través de la música, els Quicos sempre s'han preocupat per reivindicar les Terres de l'Ebre i la seua gent. / ARXIU

Les veus i les notes de Quico el Célio, el Noi i el Mut de Ferreries també naixen a partir d'aquells dies d'indignació i impotència. Arturo Gaya va veure, amb el tancament de la ràdio, l'oportunitat de donar un gir definitiu a la seua vida. La música, que sempre havia acompanyat els seus dies, va ser el destí. De fet, ja compaginava la tasca de periodista a Ràdio Tortosa i al setmanari amb el món de la cultura. "Vam engegar una cooperativa cultural, la Finestra, que entre altres coses organitzava el Festival de Teatre de Tortosa", fa memòria. Amb l'acomiadament, Gaya va optar per reforçar aquesta vessant cultural i l'any 1992, un any després de la fi d'emissions, naixien Quico el Célio, el Noi i el Mut de Ferreries. Amb

ells, també ho feia la companyia Túbal, que ha continuat gestant diverses manifestacions culturals arreu del territori. Amb el mateix Gaya, Xavi Borràs i Jordi Fusté com a motors, els Quicos s'han convertit en el grup musical de referència de les Terres de l'Ebre i les seues veus, sempre carregades de reivindicació i crítica social, han ressonat arreu Catalunya. Arturo Gaya, d'una manera directa o indirecta, mai s'ha deslligat del periodisme. "Quan em poso en el paper de Quico continuo sent periodista, ja que no deixo de ser un cronista de la societat actual", valora. A més a més, confessa que "Quico és cec perquè abans els cecs eren els informadors dels pobles, els que explicaven les històries".

ciat amb el medi ambient. Un grup de terratinents va decidir colgar amb terra algunes zones del Canal Vell per cultivar-hi arròs. "Eren atacs directes a la salut del delta de l'Ebre", afirma Arasa. Els interessos econòmics dels pagesos, que prioritzen l'especulació sense cap tipus de noció ecologista i sostenible, pesaven massa en una població que necessitava fer-se gran. Tot i això, el jove periodisme, en aquell temps titllat de "progre i radical", es va manifestar contrari a tot aquest tipus d'a-

tacs al medi ambient i va donar veu a les minories que també ho denunciaven. "Volem ajudar a conscienciar la població sobre el valor del Delta i també del riu, ja que mai ho havíem estat", sentència Gaya, que no oblidia que, en aquell temps, "la protecció del Delta era una autèntica ximpleria". Amb ells, les denúncies de grup reduïts de biòlegs i ecologistes van començar a tindre lloc a les portades i a les locucions radiofòniques. El moviment antinuclear també havia de sortir a la llum.

En un context en què gran part de les Terres de l'Ebre es reivindicava en contra de l'amenaça que suposaven les centrals nuclears al territori, denunciar els seus efectes nocius no havia de ser tabú. La rejevenida Ràdio Tortosa, doncs, també va agafar de la mà les minories que s'oposaven a aquesta problemàtica. L'incendi de Vandellòs 1, la tardor del 1989, va esdevindre la prova que el periodisme de l'Ebre estava canviant. La nit del 19 d'octubre d'aquell 1989 es va incendiar un dels generadors

de la central nuclear de Vandellòs 1, a la vora de l'Hospitalet de l'Infant. Després d'hores d'incertesa i lluita per controlar la situació, la versió oficial va qualificar l'incident de lleu i de mínima importància. Tots els mitjans de comunicació s'ho van empassar i van difondre el missatge. Ràdio Tortosa, però, va anar més enllà. "Teníem accés a una font privilegiada que ens va explicar que l'accident no havia estat, ni molt menys, lleu", recorda Villa. Després de no creure la versió oficial i guiant-se per la informació d'un dels bombers que va treballar a l'incendi, van arribar a la conclusió que l'incendi de Vandellòs 1 havia estat el més greu de la història després de Txernòbil.

Ràdio Tortosa i el mateix Josep Villa, a través d'El País, van encarregar-se de capgirar la informació, desmentir la versió oficial, contradir el

L'inesperat tancament de la ràdio va ser el detonant de l'esclat de mitjans de comunicació a l'Ebre

poder i difondre la veritat. Tots els mitjans van haver de modificar el seu missatge i van traure a la llum una realitat que s'havia volgut ocultar.

Dos anys abans del seu tancament, Ràdio Tortosa i els seus periodistes van contribuir a destapar un dels accidents nuclears més greus de la història.

A CONTRACORRENT Ningú esperava que el nou periodisme que començava a gestar-se podria ensorrar-se d'un dia a l'altre. El tancament de l'emissora tortosina va ser una amenaça real, però no va aconseguir aturar aquest procés de transició. Paradoxalment, el va fer més fort.

La desaparició de Ràdio Tortosa i l'acomiadament dels seus treballadors va ser clau en l'esdevenir cultural i informatiu de les Terres de l'Ebre. El grup de comunicació L'Ebre,